

ПТАЩЕНКО Л.О.
к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ІНТЕРЕСАМИ

Стаття присвячена розгляду окремих елементів регуляторного інструментарію та методів стратегічного управління збалансованістю економічних інтересів у корпоративному секторі.

Вступ. Формування повноцінних ринкових відносин та розвиток економіки можливі лише за умови орієнтації державної стратегії розвитку на максимальне збалансування економічних інтересів усіх учасників ринкових відносин – від держави та підприємницьких структур, до населення і суспільства в цілому. Враховуючи різносторонність економічних інтересів, мінливість ринків та ринкових факторів, це актуальне, хоча і досить складне завдання, реалізація якого в повній мірі практично неможлива. Адже збалансувати економічні інтереси та одночасно максимально задовольнити потреби всіх суб'єктів економічних відносин можливо лише в ідеальній моделі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобальним питанням стратегічного управління приділяють увагу в своїх роботах Роберт С.Каплан та Дейвід П.Нортон [1]. Розвитку основних положень збалансованої системи показників (BSC) присвячені роботи Нили Анди, Адамса Кріса, Кенерли Майка [2, 3].

Проблеми державного регулювання концептуально розглянуті в роботах таких вітчизняних науковців як І.Бондар, В. Геєць, І. Жадан, В. Савчук, М. Стефаненко, О. Рудченко, О.Бурлака, В. Шапран, а також інших представників наукової думки.

Постановка завдання. Дослідження генезису формування окремих теоретичних положень з регулювання економічних інтересів у корпоративному секторі дало поштовх до розроблення концептуальної

моделі механізму збалансованості економічних інтересів. Враховуючи те, що збалансувати економічні інтереси в повній мірі практично неможливо, автор статті ставить за мету розглянути моделі, максимально адаптовані до національних особливостей і менталітету.

Виклад основного матеріалу. Авторська концепція, яка базується на системності поглядів на розуміння сутності організаційно-економічного механізму, та визначає задум побудови такого механізму, охопила ряд питань, зокрема:

- визначення сутності і поняття державного регулювання економічними інтересами;
- окреслення видів державного регулювання;
- дослідження об'єктів і суб'єктів регулювання;
- формулювання мети регулювання економічних інтересів;
- обґрунтування методології регулювання;
- побудова організаційно-економічного механізму регулювання економічних інтересів.

Отже, визначимо сутність і поняття державного регулювання економічними інтересами як систему правових, економічних, організаційних, регуляторно-контролюючих та оптимізаційних заходів держави, спрямованих на збалансованість економічних інтересів суб'єктів підприємництва і споживачів підприємницького продукту, а також управління державним сектором і соціальною політикою для забезпечення ефективності та конкурентоздатності національної економіки. Керуючись таким підходом, пропонуємо концептуальну модель організаційно-економічного механізму регулювання економічних інтересів (рис. 1). Модель передбачає збалансованість економічних інтересів шляхом державного, ринкового і внутрішнього регулювання діяльності суб'єктів ринкових відносин з використанням відповідних регуляторних методів, а також інструментарію управління, орієнтованого на розвиток й удосконалення.

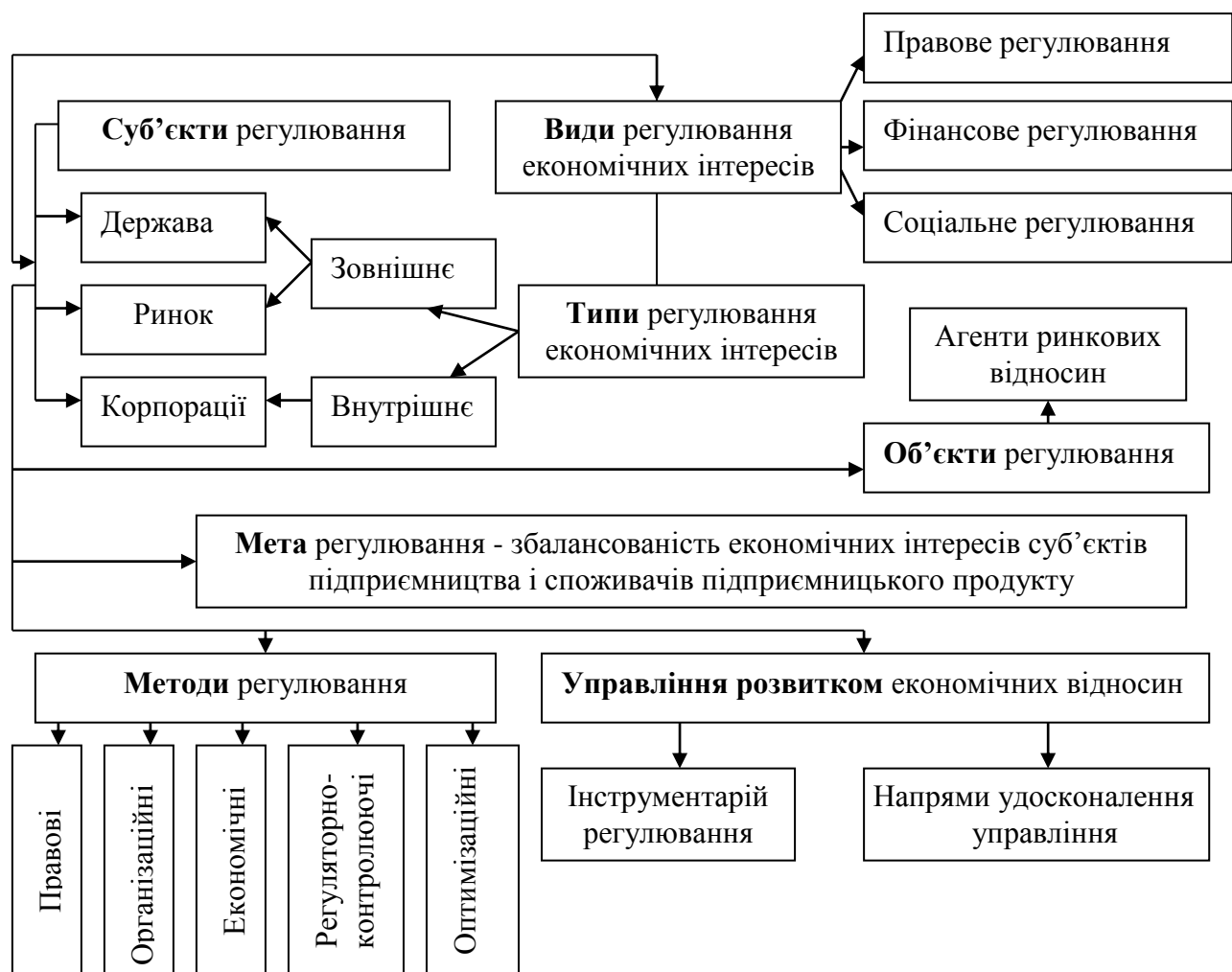

Рис. 1. Концептуальна модель організаційно-економічного механізму регулювання економічних інтересів: авторська розробка.

В свою чергу регуляторні методи впливу на збалансованість економічних інтересів передбачають прямі (адміністративні) та непрямі (економічні) засоби. Ці методи формують інструментарій, провідне місце в якому належить державному регулюванню.

Концептуальна модель є основою для розроблення механізму збалансованості економічних інтересів на основі державного регулювання, а також науково-практичних рекомендацій з формування державної стратегії збалансування економічних інтересів суб'єктів ринкових відносин в Україні.

Проведене автором наукове дослідження дає можливість запропонувати напрями вдосконалення механізму регулювання економічних інтересів (рис. 2), який складається з трьох блоків.

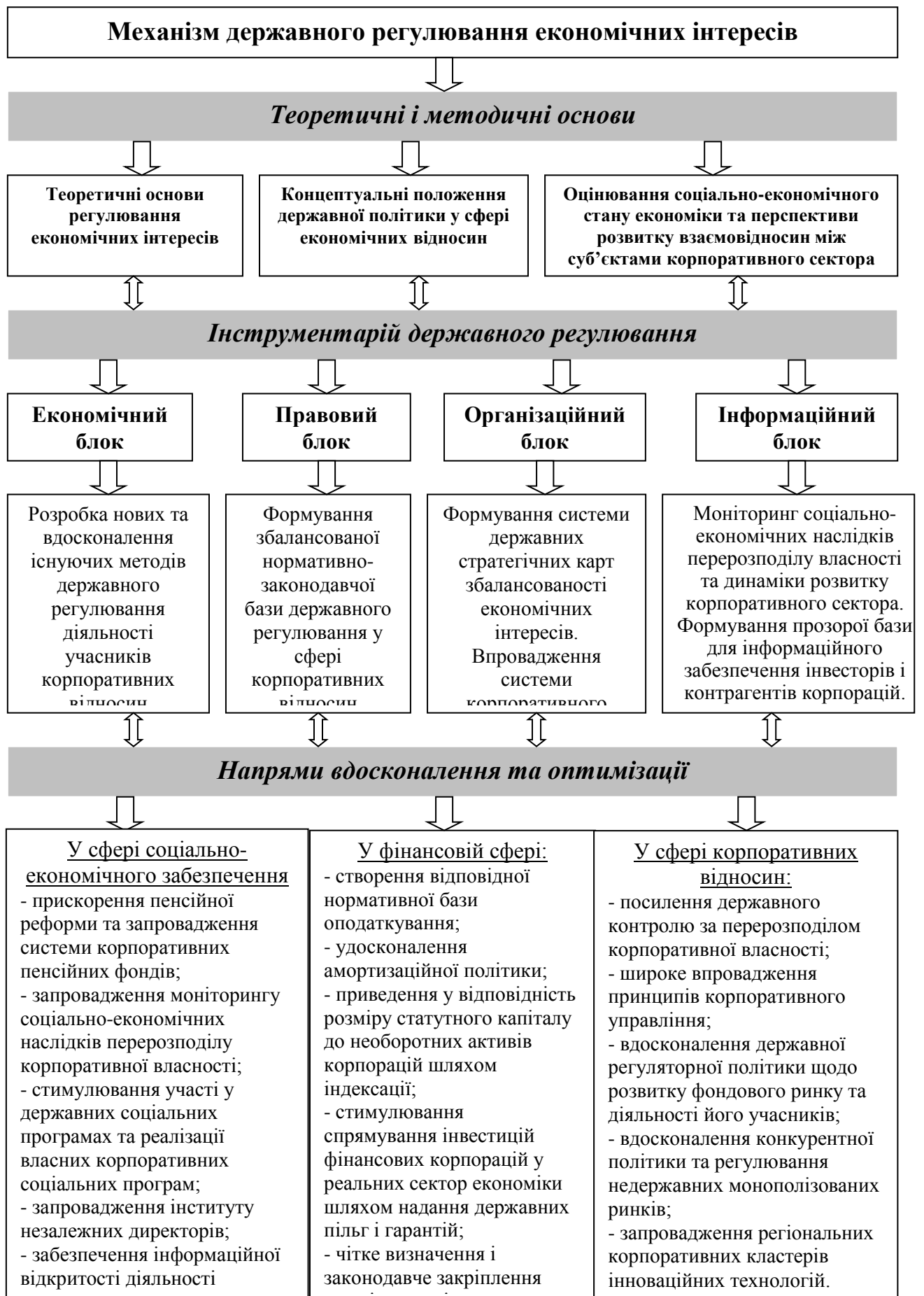

Рис 2. Механізм збалансованості економічних інтересів на основі державного регулювання: авторська розробка.

Перший блок містить теоретичні і методичні основи функціонування корпоративного сектора економіки; у другому – згруповано інструментарій державного регулювання, засоби якого розподілені за економічними, правовими, організаційними та інформаційними ознаками. Третій блок визначає основні напрями щодо подальшого розвитку корпоративного сектора, вдосконалення державного регулювання учасників корпоративних відносин та оптимізації політики соціально-економічного забезпечення, фінансової сфери і корпоративних відносин.

Такий механізм має стати основою при реалізації державної стратегії збалансованості економічних інтересів. Щоб досягти максимального соціального й економічного ефекту збалансованості економічних інтересів, державна стратегія повинна орієнтуватися на кінцеву мету – забезпечення національного добробуту і зміцнення конкурентних позицій держави у світовому господарстві. Досягнення цієї мети передбачає політичну стабілізацію, розвинуте правове поле, ефективну дію ринкових регуляторів і соціальну орієнтованість державної та корпоративної економічної політики. Збалансована система цих напрямів представляє собою основу для визначення того, наскільки ми наближені до реалізації кінцевої мети, тому від неї залежатиме об'єктивне оцінювання результативності й ефективності державної стратегії, орієнтованої на збалансованість економічних інтересів.

Варто зазначити, що збалансовані системи показників розробляються багатьма урядовими організаціями США, у тому числі Міністерством оборони. Концепцію збалансованої системи показників прийняла також Національна асоціація по реформуванню уряду США (National Partnership for Reinventing Government). Швидкого успіху у підвищенні ефективності діяльності досягло Відомство у справах ветеранів США при застосуванні збалансованої системи показників. Для досягнення узгодженості відносно цілей і задач фахівцям довелося багато попрацювати, адже при Відомстві функціонувало п'ять підрозділів, які вважалися абсолютно незалежними. Збалансована система, побудована на п'яти показниках (задовольняти

ветеранів, витрати (платників податків), швидкість, точність та розвиток співробітників) дозволила скласти об'єктивну уяву про місію Відомства та максимально наблизитися до досягнення короткострокових і довгострокових цілей [1, С.150-151].

Збалансованість передбачає, що всі стратегічні цілі повинні бути взаємозв'язані та чинити взаємовплив. Зв'язки між різними цілями будуються завдяки причинно-наслідковому ланцюгу. Ті з них, які не роблять внеску в реалізацію головної мети, не повинні розглядатися. Причинно-наслідковий ланцюг – зручний інструмент для доведення системи збалансування економічних інтересів до їх безпосередніх виконавців.

Розглянемо приклад побудови стратегічного напрямку державної регуляторної політики, використовуючи систему Д. Нортона і Р. Каплана. При цьому врахуємо, що національна економіка поєднує саморегулювальні та регулятивні механізми, які застосовує уряд. Завдання держави полягає в приведенні основних макроекономічних показників (співвідношень) до такого рівня, який би не загрожував сталому економічному розвитку [4, 5], якщо в процесі ринкового саморозвитку є загроза істотного відхилення від окреслених орієнтирів.

Концепція державної регуляторної політики розвиватиметься в системі корпоративних показників:

- зовнішній напрямок – з урахуванням інтеграційних і глобалізаційних процесів;

- фінансово-економічний напрямок – з використанням прямих і непрямих методів впливу;

- суспільний напрямок – орієнтуючись на політику досягнення рівних і безпечних умов розвитку підприємництва та забезпечення прав споживачів продукту;

- соціальний напрямок – сприяючи впровадженню соціальної допомоги та державних гарантій;

- навчання і зростання – орієнтуючись на інноваційний розвиток, використання наукоємних технологій, а також інформаційну відкритість і прозорість;

- внутрішніх процесів – сприяючи розвитку регіонів, галузей економіки та зміцненню міжрегіональних і міжгалузевих стосунків (рис. 3).

Місія: сконцентрувати увагу на економічному розвитку регіонів і галузей національного господарства в умовах інтеграції до світового співтовариства та з урахуванням глобалізаційних процесів, підвищенні добробуту громадян

Рис. 3. Стратегічна карта державної регуляторної політики: авторська розробка.

Побудована таким чином стратегічна карта передбачає принцип гнучкості, тобто можливості розвиватись або змінюватись в залежності від різних економічних і політичних факторів. Модель сфокусована на вирішенні

проблем державного регулювання економічних інтересів, але принцип її побудови може бути використаний і для інших стратегічних напрямів збалансованості економічних інтересів.

Властивості цієї моделі дають право визначити її як адаптивну, тобто чутливу до змін і відмов ринку, що дає можливість уряду спільно з корпораціями гнучко пристосовуватись до умов економічного (національного та міжнародного) оточення.

Висновки. Отже, механізм державного регулювання, спрямований на збалансованість економічних інтересів, не залишається незмінним – з розвитком суспільства та інтеграційних процесів цей механізм має розвиватися й удосконалюватися. Старі способи регулювання є неефективними, тому виникає потреба у розробці нових регуляторних систем і моделей, спроможних максимально вирішити проблеми корпоративного бізнесу – забезпечення економічних інтересів учасників корпоративних відносин – і тим самим сприяти ефективному розвитку національного господарства, вирішенню ряду соціальних проблем.

Література:

1. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Организация, ориентированная на стратегию. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес, 2004. – 416 с.
2. Хьюберт К. Рамперсад. Универсальная система показателей деятельности: Как достигать результатов сохраняя целостность. – М.: Альпина Бизнес Букс., 2005. – 352 с.
3. Нили Анди, Адамс Крис, Кенерли Майк. Призма эффективности. Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им. – Д.: Балан Клуб, 2003. – 400 с.
4. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – Розд. 3, § 8.
5. Геєць В.М. Уроки та перспективи ринкових реформ і довгострокового економічного зростання в Україні // Економічна теорія. – 2004. – №2. – С.3-24.